

ról van szó. A szelvényből sok állati csont és 1 db sárga okkerdarab került elő.

III. szelvény

Az előcsarnok K-i fala mellett vettük fel, a sziklafalra merőlegesen 1,5 × 1,0 m-es alapterülettel. Nagyjából 1 m-ig mélyítettük. Az itt feltárt kitöltés az I. szelvény alja és a II. szelvény teteje közé esik, sztratigráfiailag a korban is.

A szelvényből sok – főként barlangi medve – csont került elő, az 5. szintből 1 db üveges kvarcporfir szilánk.

Valamennyi szelvényt 10 cm-es szintekben bontottuk, s ilyen finomsággal végeztük a különféle sztratigráfiai és paleontológiai minták vételét is.

DR. RINGER ÁRPÁD

201. Miskolc, Szirma, M30 autótűt 3. sz. főút Miskolcot elkerülő szakasza, 3. számú lelőhely

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Sza

Terepbejárás alkalmával az M30 autótűt, 3. számú főút Miskolcot elkerülő szakaszának 5,4 és 5,8 km szelvénye között nagy kiterjedésű császár kori lelőhely meglétét regisztráltuk.

A szántásban elszórtan, közepes intenzitással jelentkezett a leletanyag: cseréptöredékek, patics, állatcsontok, valamint két orsógomb töredéke.

Az elvégzett feltárás során bebizonyosodott, hogy a császár kori telepet ezen a területen a mezőgazdasági művelés már elpusztította. A leletek a 30–40 cm-es humuszrétegben jelentkeztek, objektumok feltartását nem tudtuk megfigyelni. Az ásatási területen 5 m széles és 15 m hosszú szakaszokon távolítottuk el a humuszréteget, az itt jelentkező sárga agyagos rétegben objektumok feltartását sehol nem jelentkeztek.

A felszíni szórvány anyagot összegyűjtve az ásatási területen a visszatöltést elvégeztük.

DR. LOVÁSZ EMESE

202. Mogyorósbánya, Újfalusi dombok felső paleolit telep

A részletes jelentést lásd a 5–14. oldalon.

(Komárom-Esztergom megye) Pa

T. DOBOSI VIOLA

203. Mucsi, Sánckok-dűlő

(Tolna megye) R

A Mucsihoz tartozó „lengyeli sánc” szintvonalas felmérését Badics Balázs kezdte el, majd Meislinger István fejezte be. Nováki Gyulával együtt végzett terepbejárásunkon derült ki, hogy a felmérés a leglényegesebb részekben pontatlan. Ezért 1997-ben Nováki Gyulával újramértük az É-i sánckaput; 1999. április 16-án pedig Egyed Endrével elkezdtek a D-i sánckapu újramérését.

MIKLÓS ZSUZSA

204. Muraszemenye, Aligvári-mező

(Zala megye) U, B, LT, Rő

A lelőhely az M70 autótűt (Letenye–Tornyiszentmiklós) nyomvonalán a 9+500–9+660 kilométerszelvény és K-re a lehajtósáv területére esik. Muraszemenye Alsőszeemenye nevezetű településrészétől É-ra, a Szentadorjáni (Hangyajárási-) patak és a Nagy-árok összefolyásától D-re, vizenyős területből szigetszerűen kiemelkedő, 350 × 200 m-es területen, házhelyeket jelzőfoltokban sűrűsödve igen sok őskori (késő bronzkori) edénytöredéket és egy kőpengét találtunk a szántásban. A lelőhely DNy-i szélén elszórtan, kevés középkori kerámiát is lehetett gyűjteni. A tervezett nyomvonalba a lelőhely mintegy kétharmada, kb. 330 × 120 m-es rész esik, ahol az építkezést megelőzően régészeti feltárás szükséges.

A terület teljes feltárása megtörtént a 705. kód-számú, „Muraszemenye–Aligvári-mező” lelőhelyen.

A feltárás igazolta az előzetes adatgyűjtést: a patak egykori, nagyjából északnyugati-délkeleti, a feltárt terület északnyugati sarkában nyugat felé forduló folyásirányú medrének déli partja mellett egy jelentős, késő bronzkori település maradványai kerültek felszínre. A településjelenségek – amint azt az archeomágneses mérések is jelezték – a vízfolyás mentén sűrűsödtek.

Az ásatás során összesen 227 objektumot (házakat, hozzájuk tartozó tűzhelyeket, cölöp- és karólyukakat; a házak között elhelyezkedő, nagymennyiségű kerámia, kőeszköz- és állatcsontleletet szolgáltató gödröket, tüzelőhelyeket, valamint egy külső kemencét) tártunk fel. A napvilágra került kerámiatöredékek, kőeszközök és bronztárgyak – a helyszínen végzett, előzetes meghatározás szerint – az őskor több korszakát képviselik: az edénytöredékek kisebb része, valamint a pattintott és csiszolt kőeszközök az újkőkori, úgynevezett Dunántúli Vonaldíszes Kerámia kultúrája hagyatéka. A kerámia (edénytöredékek, orsógombok és szövőszéknehezékek) zöme, valamint a bronztárgyak a késő bronzkori, úgynevezett Halomsíros kultúra késő szakaszának idejéből származnak. Szórványosan előbukkantak kelta–római edénytöredékek is.

A Dunántúli Vonaldíszes Kerámia kultúrája népcsoportjának 6 gödrét bontottuk ki. A kultúra jellegzetes edénytöredékei mellett rendkívül sok kőeszközt találtunk ezekben a gödrökben. A nagyszámú kovakő magkő és pattinték arra utal, hogy ezeket a kőszerszámokat helyben készítették. Előkerültek csiszolt kőeszközök is (véső, balatöredékek és egy teljesen ép kis balta). Az újkőkori települést – a gödrök iszapos betöltése alapján – a patak áradása mosta el. Az így elpusztult település helyén épült a késő bronzkori falu. Házait, gödreit részben ráásták az újkőkori gödrökre. Ez a két ok lehet annak magyarázata, hogy az előzetes terepbejárás alkalmával a neolitikumból származó leleteket a felszínen nem találtunk.

A késő bronzkori – szántással, valamint az erősen kötött agyag talaj lazításával megbolygatott – házak közül a nagyobbak (10–15 × 6–8 métereseek) helyét 10–20 cm vastag patics- és kerámiaomladék jelezte. A leletgazdag omladékréteg elbontása után tűntek elő a házak

tetőszerkezetét tartó cölöpök helyei. A kisebb (kb. 4 × 2 méteresek) házak jellegzetessége a nyugati oldalon elhelyezkedő, a falsíkból kissé kiálló bejárat helye. A nagyjából észak-déli hossz tengelyű házak sűrű csoportban álltak a patak partján. A legtöbb bronzlelet (szárnyas balta, törpenge, dísztűk, ékszerek töredékei) a házak omladékaiból került elő. A házakban a padló szintjén lesározott és erősen átégett tűzhelyeket, a házak között pedig gyenge égésnyom által jelzett tüzelésnyomokat bontottunk ki. Az egyetlen kemence igen jó állapotban maradt meg: boltozatának csak szája fölötti darabja omlott be. A földbeásott, kitapasztott és jól átégett tüzelőberendezés alakja ovális, előtte hamuzógödörrel.

A szórványosan előbukkant kelta-római edénytöredékek és egy, az egykori patakmeder homokos talajú partjába ásott, hasonló korú kerámiát tartalmazó gödör mutatja, hogy a vízfolyás irányának megváltozása következtében lelőhelyünk már nem nyújtott megfelelő környezetet a tartós megtelepedésre, falu kialakulására.

Összegzésként kiemelendőnek tartjuk, hogy lelőhelyünkön egy késő bronzkori falut szinte teljes egészében sikerült feltárni. A leletanyag részletes feldolgozása és értékelése jelentősen gazdagítani fogja a Halomsíros kultúra településtörténeti kutatását.

VÁNDOR LÁSZLÓ – PUSZTA SÁNDOR – DR. KVASSAY JUDIT

205. Muraszemenye, Gály-parlag (Muraparti-dűlő) (Zala megye) Ő, Kk

Az M70 autót Letenye–Tornyiszentmiklós nyomvonalán a 7+480 – 7+910 kilométerszelvény között található a lelőhely.

A község Murarátka felé eső határában a Gály-parlagnak a Mura holt ága és a 054 hrsz. árok által határolt részéről szórványos őskori és késő középkori kerámiatöredékeket és egy kőpengetőredéket gyűjtöttünk be. Az építkezés megkezdése előtt szondázó ásatás szükséges.

VÁNDOR LÁSZLÓ – PUSZTA SÁNDOR

206. Muraszemenye, Szemenyei-legelő (Zala megye) Kk, Ű

A lelőhely a M70 autót Letenye–Tornyiszentmiklós nyomvonalán a 10+410–10+700 kilométerszelvényre esik. Muraszemenye belterületétől ÉK-re, a Nagy-árok Ny-i partján, a felszántott Szemenyei-legelőn 700 × 380 m-es területen, elszórt foltokban csoportosulva késő középkori – kora újkori kerámialeleteket találtunk. A tervezett nyomvonalba a lelőhely K-i széle, kb. 350 × 80 m-es rész esik, amelyen az építkezést megelőzően szondázó ásatás végzése szükséges.

VÁNDOR LÁSZLÓ – PUSZTA SÁNDOR

207. Muraszemenye, Vadalmás (Muraparti-dűlő) (Zala megye) B, Ró, Kk

Az M70 autót Letenye–Tornyiszentmiklós nyomvonalán a 8+710–8+760 kilométerszelvény között található

a lelőhely. A községtől K-re a Mura holt ágától kinyúló vízenyős, nádas erdő rész É-i partján a Vadalmás (Muraparti-dűlő) nevű területen kb. 60 × 40 m-es területen a szántásban kora bronzkori (Somogyvár – Vinkovci kultúra), késő bronzkori (Halomsíros kultúra), szórványosan római kori és késő középkori kerámiatöredékeket találtunk. A tervezett nyomvonal a lelőhely szinte teljes területét érinti. Az építkezés megkezdése előtt leletmentő ásatás megkezdése szükséges.

VÁNDOR LÁSZLÓ – PUSZTA SÁNDOR

208. Nagyatád, Bodvica, Temető/Kerektemplom helye

(Somogy megye) Kö

Az 1996-ban általunk Szent György kápolnának tartott kerektemplom Boda vagy Bodvica faluban, illetőleg annak közelében egy kis dombocskán állott a középkorban. Jankovich Bésán Dénes 1976-ban még megtalálta a rotunda maradványait a temetőben.

1999 tavaszán a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága megbízásából, a nagyatádi Polgármesteri Hivatal felkérésére, illetőleg közel félmillió anyagi, technikai és szellemi támogatásával a fent jelzett időben régészeti szondázó kutatásokat folytattunk a bodvicai temető még beépítetlen, illetőleg síroktól mentes területén, elsősorban a 18. századból származó temetői kerestől É-ra, Ny-ra, valamint a sírokkal felparcellázott K-i területen. A kézi erővel kibontott 1–10 kutatóárok mellett árokásó géppel nyitottunk 1–12 kutatóárkot. Ezekkel, illetőleg a temetői sírok között végzett fúrásokkal tisztázhattuk, hogy az 1988-ban kialakított terepátrendezés során – az új temető kiépítésekor – az eredetileg 1,5 m-rel magasabb dombot a jelzett magasságban letolták. Ilyenformán megállapíthattuk, hogy az 1–3. kutatóárkunk közötti területre, részben a mai temetőút, valamint a 2. sírsor alá esett a középkori kerektemplom maradványa. Az egykori kerektemplomnak csupán az elbontott téglamaradványai, valamint a feltöltött, eldózerolt törmelékes rétege maradt meg. Az előkerült jellegzetes zöldmázás, túlégett középkori, valamint a nagyobb és a kisebb méretű vöröses téglák darabjai mutatják, hogy többször került sor a templom és kiegészítő épületei átépítésére, illetőleg elbontására. A kézi, illetőleg a gépi ásással sikerült meggyőződnünk arról is, hogy még a templom helyét is elplanírozták. A középkori templom eredeti maradványairól, illetőleg a helyéről a bolygatlan homok- és agyagrétegben előkerült sírmaradványok adnak jelzést. A templom körüli középkori, elsősorban 16–17. századi temető sírjai Ny-on és ÉK-en kerültek elő. A 3. számú kutatóárokban tártuk fel a két koporsós, NyK-i tájolású, az 1., 2. számú gyermeksírokat. A 8. számú kutatóárokban a 3., 4. sír maradványai, valamint a 10. kutatóárokban az 5., 13. sírok csontjai kerültek feltárára. A 7. számú felnőtt sírban a bordáknál 5 darab gömbölyű, zöld színű bronz pitykegomb, míg a kézcsontoknál egy kisméretű fémkereszt maradt meg. A 12. számú sír csontvázá-